Nro 195.

KURJER POLSKI

Warszawa
Czwartek dnia 24 Czerwca r. 1830.

Wszystko dla wszystkich.

Prenumerata miesięczna złp. 2 gr. 20.
Kwar. złp. 8. Nr pojedynczy gr. 5.

Wiadomości Krajowe.

N. N. Państwo i J. C. M. W. W. Xiążęta raczyli się znajdować na balu, danym wczoraj przez marszałka izby poselskiéj w salach Ratusza.

N. Pan mianować raczył P. Tęgoborskiego referendarza stanu Król. Pol. konsula jeneralnego w Gdańsku, radcą stanu cesarstwa Rossyjskiego.

Kommissja rządowa spraw wewnętrznych i policji podaje do wiadomości powszechnéj, iż stosownie do odebranych urzędowych kommunikacji z Berlina, nie które tutejszego kraju produkta, mianowicie wełna i trzody chlewne, których wchód do Prus, z bojaźni rozszerzenia zarazy był wstrzymany, odtąd do W. X. poznańsk., do Szląska, oraz do Prus wschodnich i zachodnich, bez przeszkody wprowadzane być mogą. — W Warszawie d. 21 czerwca 1830 r. — Minister prezydujący (podpisano) T. *Mostowski.* — Sekretarz jeneralny (podpisano) Aug. *Karski.*

Polonez i mazur grane na balu danym w Ratuszu Głównym dla N. N. Cesarsko Królskiéj Mości, skomponowane i ułożone na piano forne przez Jo. Damse cena zł. 1 gr. 15; tudzież 2 nowe mazury skomponowane na piano forte przez Jo. Brzowskiego cena zł. 1. Wyszły w składzie muzyki Klukowskiego.

Wyszła z litografji Brillante Galoppe Militaire dedykowane wojskowym przez Serravalle, z powodu przybycia N. Pana. Tytuł ozdobiony jest pięknym rysunkiem przedstawiającym godła wojskowe. Przedawana jest w sklepie Ubogich, u Klukowskiego i Ciechanowskiego po złoty 1.

Drugi tom bibljoteki nowych romansów wydania stereotypowego, ozdobiony ryciną, roboty Horwarta, wyszedł z druku i prenumeratowie zechcą go odebrać w miejscach, w których składali prenumeratę. Zawiéra on drugi tom romansu historyczeego Waltera Scotta Rob-Roy. Tłómaczenie z oryginału angielskiego, nie z tłómaczeń francuzkich. W téj saméj drukarni stereotypowéj wyszła Jeografja dla dzieci z dołączeniem wiadomości historycznych z 7ma mappami.

— Niepłonną widzimy nadzieję, że naród polski wznosząc pomnik dawcy konstytucji i swemu Wskrzesicielowi, nie zechce szczędzić wielkich nakładów. Jakoż uchwalone przez Izbę Poselską prawo, naznaczyło fundusz około 7,000,000 który jeszcze może o połowę ma być powiększony. Sejm jednomyślném przyjęciem projektu dał poznać, że umie szanować nadane narodowi swobody, że umie uczcić pamięć Wskrzesiciela.

Lecz największa troskliwość czuwać powinna nad przeznaczeniem tak ogromnéj summy; najsumienniéj należy rozebrać: jaki ma być ten pomnik, godny narodu, godny władcy. Naród, wyznajmy, uczynił wysilenie; niezważając na swoję zamożność złożył chętnie ofiarę serca. Bolesna, nienagrodzona, byłaby, gdyby składka natchniona wdzięcznością nie miała najdobroczynniejszych celów.

Myślą moją jest wzniesienie wiekopomnemu

Alexandrowi pomnika, któryby trwał przez wieki, łączył największe dobro kraju i urzeczywistnił objawione już dawniéj przez Wskrzesiciela uczucia.

Pomnikiem tym, ma być uszczęśliwienie ludzi; nie bronzy, marmury, i pyszne budowle. Sam Wskrzesiciel nasz zaniesienie pomyślności do najniższych, najwięcéj cierpiących stanów spółeczeństwa, ciągle miał na swéj ojcowskiéj myśli. Swiadkiem jest nadanie własności włościanom kilku prowincjom cesarstwa; wymowniejszym dla nas świadkiem jego wola, kiedy odrzucając wzniesienie sobie trjumfalnéj bramy polecił zakupienie własności kilkunastu włościanom, na pamiątkę wskrzeszenia królestwa.

Władca ten przeniosł się do wieczności. Alež, my, nie powinniśmy szanować jego dobroczynnych, prawdziwie miłością ludzkości natchnionych życzeń? Czyliż nie powinniśmy uniešmiertelnić jego myśli, zapowiadających, jakie pragnął widzieć sobie wznoszone pomniki? Chciał zanieść pociechę, dobry byt i domowe cnoty w tak zacny stan spółeczeństwa, jakim jest włościański. Možnaž pomyśleć więcéj wzniosły, więcéj dobroczynny pomnik, mogący się oprzeć burzom i przemianom czasów i narodów? Marmury, budowle miną, ale raz nadane uszczęśliwienie towarzystwu jest wieczne, jeśli tylko dzieła ludzi wiecznemi nazywać wolno.

Pragnę więc, aby pomnik ten uszczęśliwił włościan, przez nadanie im zupełnéj własności ziemi. Własność ziemi, robi, že tak powiem, czarodziejską przemianę w człowieku; obudza uczucie moralnéj niepodległości, wskrzesza godność ludzkiéj natury, zaszczepia domowe i publiczne cnoty, uczy oszczędności, pomnaža bogactwo kraju, nakazuje kochać prawa. Żyjącemi tych prawd dowodami, są narody, które, odrzucając przesądy, zrzekając się przywłaszczeń, ośmieliły się swoim włościanom przyznać, a može zwrócić własność ziemi.

Možna zakupienie własności ziemi włościanom podwojnie, a zawsze dobroczynnie uważać. Albo na raz za całą summę własność zakupić; albo stopniowo procentami od złożonéj składki, nabywać grunta rolnikom. W piérwszym razie možemy dać krajowi 1600 właścicieli. Wielki pomnik! Nieocenione dobrodziejstwo! Na zakupienie saméj ziemi przeznaczam 3500 zł. na budowle 1000 zł., a na kapitał rolniczy 1,500 złp. W drugim razie, 10,000,000 zł., gdyž taką będzie powiększona darem składka, daje przeszło 500,000 zł. procentu. Rachując podobnie 6000 zł. na jednego włościanina, rok rocznie može kraj zyskiwać 83 właścicieli. Ta myśl može za wiek zupełnie urzeczywistnić się mogąca nie zaspokaja niecierpliwości i dumy, ale zaspokaja prawych przyjaciół ludzkości, którzy lubią zakładać szczęście przyszłych pokoleń, i często lepiéj umieją życzyć potomnym, niž sobie. Co za wielka, co za szlachetna myśl! Polska mieć będzie samych tylko właścicieli! Nie będzie miała niewolników! Gdyž, wyznajmy otwarcie, niewolnikami są nasi włościanie. Mają wolność, lecz nie mają własności, a wolność dla włościanina, pozbawionego własności, jest raczéj klęską niž dobrodziejstwem, źródłem nędzy i bezmoralności, i nie jest początkiem dobrego bytu, miłości praw i obyczajów. Przy własności ziemi dopiéro, przy zupełnéj własności, zaczynamy cenić moralną niepodległość, zaczynamy być prawdziwymi obywatelami.

Jakie materjalne, niezmiernie ważne korzyści zapowiada krajowi, nadanie własności włościanom, nie potrzebuję dowodzić. Mówią za mną doświadczenie i przykład, Anglji, Francji, Niemiec, Zjednoczonych Krajów amerykańskich i Niderlandów. Najbliższemi atoli i niezawodnemi korzyściami są pomnoženie ludności, podniesienie rolnictwa, powiększanie wyrobów, a co największa zdumiewające rozkwitnienie przemysłu, gdyž kapitały koniecznie ku wszelkim i najmniejszym gałęziom przemysłu bez przymusu, ale dobrowolnie zwrócić się muszą. Historja naucza, przez jakie klęski, przez jakie nieszczęścia niższe stany, zyskiwały własności

sność ziemi i prawa. Nasi włościanie już mają prawa; przed obliczem praw są równi wszystkim. Teraz Polska nieznanym w dziejach ludów przykładem, nieobrażając dzisiejszych właścicieli i najmniéj ścisłego prawa własności; może swoim włościanom nadać własność i rzeczywiste, nie na pismie tylko, obywatelskie prawa. Potomność by nam wyrzucała, gdybyśmy tak wielkiéj zaniechali myśli.

Tak znamienite korzyści mają spłynąć na nasz kraj, z zaprowadzenia tak dobroczynnego summą tą rozporządzenia. Każdy czuje zapewne prawdziwość moich zasad. Dość mi uchylić zasłonę, aby prawdziwi przyjaciele narodu, całły, w najodleglejszych skutkach postęp rozwinienia méj myśli przewidzieć mogli.

Zakupienie przeto własności włościanom, będzie niezachwianym żyjącym pomnikiem. Każdy włościanin na polskiéj ziemi, błogosławić będzie pamięć Wskrzesiciela, Wielki, spaniały czyn narodu, który tak pięknie pamięć swego dobroczyńcy, unieśmiertelnić umiał. Powtarzam: *posągi*, *marmury*, *budowle znikają. Szczęście kilku miljonów, wdzięczność ludu są wieczne. Takie wskrzesicielowi ojczyzny, dawcy konstytucji wznośmy pomniki.* (1)

Roman Hr. *Sołtyk.*

Pan Wroński, oddawna we Francji mieszkający ziomek nasz, wydał w Paryżu roku zeszłego dzieło w języku francuzkim napisane, o teraźniejszym stanie machin parowych.

Jutrzejszy koncert Henryety Sanntag składać się będzie z następujących części: Arja Paciniego; Arja z chórem z opery Włoszka w Algiérze Rossiniego; Duet z Armidy Rossiniego, wykonany przez P. Cymermana i Henryetę Sonntag; Warjacje na polskie śpiewy narodowe, w polskim języku odśpiewane.

Antonina i Teressa Palczewskie wyjechały w zeszłym tygodniu z Berlina do Paryża, dla widzenia tamtejszych teatrów, a szczególniéj piérwsza dla poznania nowych ulepszeń w balecie. Wracają obiedwie w sierpniu.

Jarmark na wełnę, onegdaj ukończony, można nazwać pomyślnym. Zapasy znajdujące się jeszcze na rynku są już zakupione i właściciele kontenci są z cen, za jakie wełnę przedali; są to początki handlu, rokujące pomyślniejszą dla rolnictwa przyszłość i obiecujące tym więcéj, im mniéj ziemianie nasi z tą gałęzią gospodarstwa, wymagającego nauki i doświadczenia byli obeznani. To, co miało być dziełem długiego czasu, zdziałała gorliwość kilku obywateli, którzy pierwsi w naszym kraju zaprowadzili nie bez kosztów i zabiegów poprawny ród merynosów, i przez ciągłe usiłowania doprowadzają tę poprawność do coraz większéj doskonałości. Najbieglejsi znawcy nie mogli zataić swego zadziwienia na widok run z owczarni Sulisławskiéj, hr. Ostrowskiego i kilku innych właścicieli. W ogólności przywieziono wełny do 13,000 cetnarów. Bank ułatwając krajowym sukiennikom nabycie tego artykułu forszusował im do 900,000 złp.

Przyjechali do Warszawy. — Rozen baron jenerał 613 Wierzbowa; Rzeszotarski Jan sędzia 450 Krak. Przed.; Rzewuski Michał hr. 500 Podwale; Niemierzyc Antoni 345 Nowe Miasto; Będkowski podsędek 584 Długa; Wielopolski Alexander margrabia 493 Miodowa; Czetwertyński Dymitr xiąże 1251 N. Swiat; Szeptycka Konstancja hr. 410 Krak. Przed.; Manugiewicz Mikołaj 1348 Mazowiecka.

Dziś zrana ciepła stopni 8. — Wczoraj w połud 17.

TEATR NARODOWY. Dziś: Op. Frajszic.

Wiadomości Zagraniczne.

Pszczoła północna umieściła pochwałę Tygodnika Petersburskiego w języku polskim wychodzącego. Podług niéj będzie Tygodnik stanowił epokę dla prowincji polskich, (w Rossji.)

Zgromadzenie prawodawcze na wyspach Jońskich rozciągnęło wolność portową w Korfu do wszystkich innych portów jońskich, na czém Wenecja wiele będzie szkodowała.

---

(1) Upraszamy wszystkie redakcje, ażeby przez wzgląd na ważność przedmiotu tego pisma, powtórzyć je chciały w swoich dziennikach. (P.R.K.P.)

Xiąże Klarencji, następca tronu angielskiego, ma teraz lat 65; r. 1818 ożenił się z xiężniczką Sasko-Meiningen i miał dwoje dzieci, które umarły.

W Berlinie rozeszła się pogłoska, że król angielski zakończył życie d. 13 czerwca.

Furman przybyły z Wilna z dwiema bryczkami krytemi, i z 8 końmi. Uwiadamia mających chęć udania się do Miasta Wilna, lub do miejsc po drodze na trakcie będących; iż za dni kilka, lub stósownie do woli najmującego odjedzie napowrót. — U tego znajduje się do zbycia wcale małego wzrostu, wierzchowy Koń Arabski dobrze ujeżdżony. — Stoi przy ulicy Bielańskiéj pod Nro 601 na Tłómackiem.

LEKCJE JĘZYKA FRANCUZKIEGO, MATEMATYKI, JEOGRAFJI i HISTORJI, życzy sobie dawać, dzieciom niechodzącym do szkół, osoba należycie do tego usposobiona. Ktoby chciał z nią wejść w układ, raczy się dowiedzieć z adresem opieczętowanym pod N. 543 przy ulicy Długiéj w stancji N. 42.

☞ Nowy transport SZALÓW i CHUSTEK wełnianych w rozmaite desenie, w guście francuzkim, najświeższéj mody, znajduje się na Inflandzkiéj ulicy pod N. 2214 lit. F. u S. Blümmel, gdzie po cenach fabrycznych sprzedaje się. Można je także widzieć i kupić po takich samych cenach w składzie P. Geyzmera, gdzie jest skład Kobierców tutejszéj fabryki.

Celem ułatwienia handlu xięgarskiego wypuszczone zostały bilety ogólnéj prenumeraty na wszystkie dzieła stereotypowe. Bilet na złp. 25 w xiążkach, przedaje się po złp. 20 w gotowiźnie; xięgarnie N. Glücksberga, Kermena i Brzeziny przyjmują takowe bilety w nominalnéj wartości za wszystkie polskie dzieła podług ceny katologowéj; kupujący przeto te bilety zyskuje 20 od 100. — Bilety sprzedają się w DRUKARNI STEREOTYPOWÉJ przy ulicy Królewskiéj pod liczbą 1065 i w BIORZE INFORMACYJNÉM na Krak. Przed. N. 377.

DUBAS spławny w dobrym stanie, zdatny pod Łazienki i most lub do podróży, jest do sprzedania za dukatów 40; rownież KOZA mniejszy statek zdatny do rozebrania na parkany i t. p. jest do zbycia. Można ich widzieć codziennie na Wiśle pod Łazienkami Królewskiemi przy koszarach Kirysjerskich. Żądający takowe nabydź, zgłosić się zechcą do bióra Informacyjnego.

Potrzeba Dóbr z kilku folwarków złożonych o mil 8 od Warszawy. Kucharz dobry i Gospodyni, obeznana szczególniéj z dozorem kilkudziesiąt krów i zarządem domu. Nadto potrzebny jest Koczyk lub Bryczka na rysorach podróżna, choćby używana byle w dobrym stanie; bliższa wiadomość w biórze Informacyjném.

APPARTAMENT nowo-wyrestaurowany składający się z 9 pokoi, kuchni, stajni, wozowni, drwalni i piwnicy na 1szém piętrze przy ulicy Nowy Swiat pod liczbą 1274 do wynajęcia od S. Jana całkowicie lub w dwóch częściach. Wiadomość u Rządcy Domu.

Dla osoby z pensją retretową, lub z emeryturą, trudno jest mieć dogodniejsze miejsce wypocznienia i uprzyjemnienia dni swoich jak pod Hrubieszowem. Jest tam kolonja z gustownemi zabudowaniami gospodarskiemi, dom, stajnie, wozownie, obory, stodoły i t. d. Wszystko asskurowane przez Towarzystwo ogniowe, w gruntach Iéj klassy, jest ogród, łączki i pole wynoszące 23 morgi. Czynszu z gruntu opłaca się 34 zł. Do miasta obwodowego i obfitego w towarzystwa pareset kroków. Dalszą chcący powziąść wiadomość zgłosi się do biόra Informacyjn.

☞ Mam zaszczyt zawiadomić Szanowną Publiczność, iż w *przedmiotach meteorologicznych* w ten sposób urządziłem mój skład: że jestem w możności zadosyć uczynienia wszelkim obstalunkom partjami lub pojedynczo, w przedmiotach następujących: Termometrach, rurkach do Termometrów, Barometrach, Alcoholometrach, Lutrometrach, Próbach do Wódki i Piwa, Termometrach w gorzelniach używanych, reperacje, oraz w powyższych przedmiotach z wszelką dokładnością i w jak najkrótszym czasie wykonane być mogą. Przytém mam zaszczyt donieść, iż w tym samym składzie moim posiadam *jak najkompletniejszy zbiór Angielskich i Francuzkich szlifowanych optycznych szkieł do okularów*, tak dla krótkiego jako i dla słabego wzroku, opraw do lorynetek i okularów stalowych, srebrnych i szylkretowych rozmaitego kształtu, *Lorynetek do teatru* używanych, Perspektyw, Mikroskopów, Rejscajgów od 6 do 20 dukatów sztuka, maszyn do robienia ognia na platynie i elektrycznych, Katedrów i Bougie francuzkich, oraz pocdamskich, scyzoryków przednich, atramentu wiecznego do znaczenia bielizny i t. p. towary galanteryjne. — W biórze technicznem przy ulicy Nowo-Senatorskiéj pod Nrem 477.

C. L. Ehstaedt.

☞ Posiadający Fortepjan albo Pantaljon zbytni, choćby był już używany, a chcący go pożyczyć lub sprzedać, raczy się zgłosić pod Ner 250 przy ulicy Freta naprzeciw Długiéj, gdzie od Metra tegoż instrumentu w zamian mógłby pobierać lekcje przez pewien przeciąg czasu.

Do dzisiejszego Nru Kur. Pol. dołącza się Prospekt na Słownik Encyklopedyczny.

W DRUKARNI GAŁĘZOWSKIEGO. KANTOR GŁÓWNY PRZY ULICY DANIELOWICZOWSKIEJ POD N. 616